

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egy évre — — — — — 6 korona — fillér
 Félévre — — — — — 3 " —
 Negyedévre — — — — — 1 " 50 "
 Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona
 Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.
 A lap kiadója:
 A „PÁZMÁNY-SAJTÓ”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a „Pázmány sajtó” címére küldendők, (Iskolaköz 3. sz.)
 Hirdetések júlyanos árban vételnek fel.
 Nyitlér sora 40 fillér.
 A lap megjelenik minden szerdán.

A Széchenyi Társulat jubileuma.

Ünnepet ült a mult vasárnap vármegyénk és városunk előkelő társadalma. Fényes, magasztos ünnepet, mely első kultur egyesületünknek, a Széchenyi Társulatnak volt szentelve. Huszonöt éve most, hogy ez a társulat megkezdte áldásos működését, e hosszas idő alatt lankadatlanul és kitartással folytatja. Nemes célja a magyar nemzeti szellemet ápolni, erősíteni s beplántálni olyan körökbe is, hol ezelőtt teljesen idegen volt. Propagandát csinálni nemzeti nyelvünknek, hogy tanulják meg idegen ajku polgártársaink is, mert semmi kétség benne, hogy előhaladásuk úgy lehet e haza határai között, ha a magyar nemzeti kulturával lépést tartanak.

Hogy mennyiben sikerült előmozdítani ezt az országos érdeket, a lefolyt negyedszázad fényesen bizonyítja. Bizonyítja ama nemzetiséglakta községek, melyekben akkor talán egy kukkot sem tudtak magyarul s ma a gyermekserég s a fiatalabb nemzedék folyékonyan beszél és szereti nemzeti nyelvün-

ket. E szép eredményt a Széchenyi Társulat kisdedovodák létesítése és fentartása által érte el. Évről-évre újakat szerzett, megbarátkoztak vele olyan elemek is, kik ezelőtt kaján szemekkel néztek működése elé. Belátták, hogy semmi veszély nem fenyeget részéről, sőt épen a nemzetiségekre a legnagyobb jótémeny.

A negyedszázados határidőnél megállapodtak egy pillanatra, de csak azért, hogy visszatekintvén a multa, abból erőt, lelkesedést merítsenek a további működéshez. Adja Isten, hogy intenzióit a legfényesebb siker koronázza. Kétségtelenül hisszük, hogy úgy lesz, mert egész városunk és vármegyénk intelligens társadalma lelkesedéssel csatlakozik hozzá és készségesen siet támogatni törekvéseiben.

Az ünnepély lefolyásáról tudósítónk a következőket jelenti:

Valóságos diszgyűlés. Fény és pompa, erkölcsi és anyagi erő. Ez jellemzi az egész jubiláris gyűlés menetét. Szatmárnémeti városat már előző nap fellobogózták, minden lobogó hirdette, hogy egy nemes, hazafias és kiváló kulturmissziót teljesítő közművelődési egyesület ünnepet ül. Meghaló, szép ünnepet, minőt e szép haza, de különösen

az ily nemzetiségek közzé ékelt város, mint Szatmárnémeti, nem mindennap lát. A diszgyűlés napján már a reggeli órákban szép intelligens közönség özönlött a városháza nagy tanácstermébe s csakhamar be is töltötte ezt zsufolásig. A karzat is tele volt díszes hölgy és férfi közönséggel.

Társadalmi életünk jelesei közül a következőket sikerült feljegyeznünk: dr. Boromisza Tibor püspök Ó Méltósága, dr. Falussy Árpád főispán, dr. Kádár Ambrus, Pemp Antal praelatus-kanonokok, Szabó István praelatus, Ilosvay Aladár alispán, dr. Kelemen Samu orszgy. képviselő, dr. Binder András ez. kanonok, dr. Vajay Károly polgármester, Ratkovszki Pál főgimn. igazgató, dr. Fechtel János főgimn. tanár, Hámon Róbert pápai kamarás, püspöki titkár, dr. Wolkenberg Alajos theol. viceector, dr. Kovács Gyula sz. széki tanácsos, tanítónképezdei igazgató, Bodnár György kir. tanfelügyelő, Faragó Ignác kir. s. tanfelügyelő, Bodnár Gáspár theol. tanár, Madarassy Dezső, Szerdahelyi Ágoston, Bikfalvy Albert, stb., a vidék és a város számos intelligens tagja, papok, tanítók, jegyzők, a helybeli áll. isk. tanítók testületileg stb.

Pontban 11 órakor vonult be a tisztviselői kar dr. Boromisza Tibor püspök ur Ó Méltóságával és helyet foglaltak az elnöki emelvényen. Madarassy Dezső igazgató rövid beszéd kíséretében üdvözlö az ünneplő kö-

Ünnepi beszéd.*)

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Mély jelentőségű tiszteln teljes tudatában ragadom meg a szót, hogy e fényes nap ünnepi hangulatának nemzeti tüzet tölem telhetőleg szítsam, neveljem, hogy a nemzeti öntudat ereje oly magasra dagadjon, mint a viharos tengerek toronymagasságu árjai, hogy minden szemből az ősi eselekvő fajszeretét lángjai törjenek elő s az ajkak hirdessék világá nemzetünk elszántságát nyelvi, műveltségi, politikai, társadalmi jogainak mindenkor való megvédésére.

Vezérünk továbbra is a Legnagyobb Magyar marad, kinek eszméiben, honszerelmében, törhetlen munkásságában fenségesen ragyogó vezéresillagot bírnak, a kiről a mai történelem így szól: „Alakja sokkal nagyobb, sem hogy ily közletről egész arányában feltűnjék, de úgy a mai, mind a késő nemzedéknek emlékezni kell reá, hálából iránta; tanulság, eszméletetés és bátorítás végett önmaga iránt.”

*) Tartotta dr. Fechtel János a Széchenyi Társulat diszgyűlésén, január hó 19-én.

És emlékezni fog reá a magyar, míg e hon vérszátatott földjén — melynek minden hantja, minden röpke porszeme hősokeket takar, a melynek völgyei és rónái nemzeti nagy temetők, hol a hazáért, a nemzeti hagyományokért, a keresztért, a keresztény művelődésért folytatott harcokban milliók estek és temetkeztek — egy ember marad a honalapító Árpád hatalmas népéből.

Széchenyi szobra a szívekben áll, emléke az egész nagy Magyarország!

Nagy Pál egyik híressé vált beszédében így nyilatkozik: Az elveszett alkotmányt visszaszerozhatni, de ha elvész a nemzetiség ehal a nemzet ennek fentartásában kereshetjük nemzetünk szebb jövőjének zálogát.

Mindenki érezte e szavakarany igazságát. Am a nemzetiség fentartására és fejlesztésére intézmény, ehhez meg pénz kellett!

Hol veszi a nemzet a pénzt?
 Ekkor lépett elő Széchenyi?

1825 november 3.-át irtak, így ír Kemény Zsigmond, midőn Nagy Pál a kerületi ülésben lelkesen emelte fel szavát egy magyar tud. akadémia felállításáért: „Vajha, így szóló, az ország nagyjainak nemes áldozata

hozna létre e szóban levő nagy intézményt! Aldozatot említek, mert hiszen ide is, miként hadvezér szerint a háborúhoz, három fődolog kell: pénz, pénz és csak pénz!”

Mély esend követte tízes szavait s a templomi esőndet csak a szívek hangosabb dobogása törte meg.

Egy pillanat és Széchenyi, a fiatal huszár kapitány felpattan helyéről és így beszél: „Nekem itt szavam nincs az ország nagya nem vagyok, de birtokos vagyok, és ha lesz oly intézet, mely a magyar nyelvet kifejti, mely azzal segíti honosaink magyar neveltetését, jószágaim egy évi jövedelmét feláldozom”.

Tapsvihar s tomboló éljen zugott fel a teremben, a szemek könybe lábadtak. Ime! Széchenyi kivivta kard és vér nélkül élete legnagyobb diadalát.

Hősi tetteinek diességét a lipcsei esztatéren, népek hulló vérenek özönében, elhalványíthatja az idő szárnyainak romboló suhogása, de ezt a eselekedetét a magyar nemzetfentartó művelődés történetében késő évezredek után, az idők végéig meg fogja őrizni.

CSAPÓ LAJOS

ELSŐRANGU PAPI-
 ÉS POLGÁRI SZABÓ

SZATMÁR, Deák-tér 7., (I. emelet).

Magyar díszruhák, Polgári ruhák,
 Papi öltönyök, Liberiák,
 Reverendák, Szarvasbőr-
 Czímádák, nadragok,
 Palástok, fővegek, Bőr kabátok
 készítését elvállalom.

Mindennemű öltöny készítésénél a fősulyt az elegáns szabás és finom kivitelre fektetem, a melletti teljes kezeséget vállalom szállítványaim valódi színe és tartóságáért. Nagy raktár honi és angol szövetekben. Tisztelettel CSAPÓ LAJOS, szabómester.

zönséget és felkéri az elnöklő püspök urat, hogy a diszgyűlést nyissa meg. A püspök ur Ó Méltósága megnyitó szép beszédében kedvesen emlékezett meg gróf Károlyi Istvánról, a nemes gondolkozású és lánglelkű magyarról, mint a Széchenyi Társulat volt diszelnökéről, kit mintaképül állított a magyar társadalom elé. Megható s lelkes beszéde folyamán a püspök ur esetetli a Széchenyi társulat nemes feladatát s odányilatkozik, hogy a hazafias czélt szolgáló társulatot mindenkinek pártolni kell, de nem csak erkölcsi támogatással, hanem anyagi áldozattal is. A maga részéről 1000 koronával belép az alapító tagok közé s ezenkívül kötelezi magát, míg szatmári püspök lesz, évente 500 koronával gyarapítani a társulat pénztárát. Kéri a magyar társadalmat, hogy minden erejéből támogassa a társulatot magasztos czélja elérésében, a diszgyűlést megnyitja. Lelkes éljenzés, szünni nem akaró taps követte a püspök ur valóban magasan szárnyaló és erős, hazafias szép beszédét.

Ezután dr. Fechtel János tartotta meg ünnepi beszédét.

Mint kiváló szónok, már régóta ismeretes, ezuttal külön dicsérni szükségtelen. Hazafias érzéstől duzzadó, magas beszédéből a következő részeket ragadjuk ki. Elénk varázsolja gróf Széchenyi Istvánt, a legnagyobb magyart, mint a hazaszeretet mintaképét. Fejtegeti a Széchenyi Társulat keletkezését, megalakításának szükségességét, munkásságát. Hü képét mutatja a társulat működésének eredményéről. Megemlékezik gróf Károlyi Istvánról, mint az ünnepelő társulat alapító tagjáról. Beszédének legszebb részéhez ért most dr. Fechtel s hangsúlyozza, hogy a magyar nemzetnek erősnek, öntudatosnak, szabadnak és függetlennek kell lennie. Majd a nemzetiségi törekvésekről s azok megrendszabályozásáról beszélt, általános helyesléstől kísérve. Energikus hangon

követelte, hogy ezen törekvéseket összetett kézzel ne nézzük. A Széchenyi Társulat is e törekvések ellensúlyozója volt a múltban s lesz a jövőben is. Meghajtja az elismerés zászlóját a társulat alapítói s vezetői előtt. Szépen fejtegeti a magyarságot fenyegető veszélyt, a nemzetiségi fészkelődést, érdekesen bontogatja finom szálakra a magyar nemzetnek a többi lakosok iránt táplált tiszteletét és szeretetét, meggyőző érvekkel fejtegette, hogy a magyar nemzet nem erőszakkal oktrojálja a nemzetiségekre a magyar nyelv tudását, hanem a tévutról akarja visszatéríteni és saját érdekében — anyanyelvének épségben tartása mellett — akarja, hogy a hon minden polgára tudjon magyarul. Végül lelkesítő szavakkal befejezi nagyhatású beszédét általános éljenzés és zajos tapsolás közepette.

Küszner Albert társ. pénztárnok a társulat történetét, erkölcsi és anyagi helyzetét ismertető igazgató-tanácsi kiadványt olvastat fel.

Dr. Falussy Árpád főispán tartotta ezután bezáró beszédét, mely minden tekintetben oly kiváló, tartalmas és hazafias érzéstől áthatott volt, mint az előtte elhangzott beszédek. A főispán beszéde szintén a társulat működését méltatta és elismeréssel szól ber. Kováts Lajosról a társulat egyik oszlopos tagjáról, majd kitartásra, hazaszeretetre buzdítva a közönséget, a gyűlést bezárja. A szép számu intelligens közönség szép s kellemes emlékekkel meggazdagodva, ünnepi hangulatban távozott a közgyűlés helyéről.

Délután 1 órakor a Pannonia szálló éttermében bankettre gyűltek össze mintegy százan. Egész ebéd alatt vig, kedélyes hangulat uralkodott. Az első felköszöntőt dr. Falussy Árpád főispán mondta a királyra, melyet állva hallgattak végig. Azután következett sorban: dr. Vajay Károly a kor-

mányt éltette, Madarassy Dezső dr. Boromissza Tibor püspököt, Bodnár Gáspár a főispánt, Biki Károly ref. esperes a vármegye közönségét, ber. Kováts Jenő Szatmár város közönségét, dr. Fechtel János a vendégeket, dr. Kelemen Samu a papságot és a tanító-ságot, Ratkovszki Pál dr. Kelemen. Végül felolvasták a beérkezett táviratokat s azután következett a fesztelen-mulatság, mely a késő esti órákig tartott.

A katolikus magyarokhoz.

Szívünkben szólunk hozzátok, a testvéri szeretet hangján. Egy anyától vagyunk és nem ismerjük egymást; egy érdekeink vannak és nem támogatjuk egymást, mindenki ellenségünk s mégsem szeretjük egymást.

Régi erőnk emléke él már csak bennünk. Mikor együtt éreztünk, valamennyien hatalmasak voltunk. Kart karba öltve áttörhetetlen volt a vélfal, melyet érdekeink köré vontunk. — Ma kereszttül-kasul gázolnak rajtunk olyanok, akiket élhetetlenségünk nevelt nagygyá. *Ránk mindenki számít, de mi nem számítunk.* A statiszták szerepére degradáltak bennünket, akik valamikor a czimszerepet játszottuk ebben az országban s akik ma is a legtöbb pénzt hordjuk az államkincstárba, a legtöbb katonát adjuk a hadseregnek.

Pénzünkben alapított egyetemen minket gyaláznak s hitünket ósárolják fizetett professzorok. Az újságok hasábjain naponta milliószor sértenek végig bántatlanul. Aki kimondott katolikus, azt mellőzik a hivatalban, üldözik a közpályán, lekiesinylik, ha művész, lehetetlenné teszik, ha politikus, kinevetik, ha tudós, a munkából zárják ki, ha munkás, tisztességtelen versenynyel teszik tönkre, ha iparos vagy kereskedő.

A tudományban nines hit, az irodalomban nines erkölcs, a politikában nines val-

„És miből fog élni méltóságod? Kérdezték az aggódó körülállók.

„Azzal nem busulok, barátaim majd eltartanak.

Széchenyi ezzel megkezdte a nagy harezot a nemzeti nyelv művelésére és magyar közszellem minden áron való megteremtésére.

Kibontotta a zászlót a forumon a nemzet, a világ színe előtt s az, a ki nem sokkal azelőtt maga is alig értette édes magyar nyelvünket, a kiről Metternich herezeg estélyén azt mondta a szellemes francia követ, hogy szerelmes vagyok érette tudatlanságba, de a ki Wesselényi lángoló szavainak hatása alatt éjjel-nappal gyűjtötte a műveltség és tudomány kincseit itthon és nyugati Európában, most stádiumában harsogó hangon kiáltja az ébredő magyar nemzetnek: a magyar nyelvnek mint abszolút status nyelvnek behozatalát kívánom.

S a nemzet, mint egy ember állott melléje és egy varázsütéssel megteremtette a magyar nemzeti hatalmas kulturát, mely ma már a művelt nyugatival itt-ott bátran versenyezhetik.

É nagy ember szellemi örököse a Széchenyi Társulat, a melynek jelszava, az ő jelszava: „Magyar Társadalom, Magyar Közszellem. Legyen a hazának minden lakosa a magyar államiság hive és tudjon magyarul!”

De volt-e szükség a Széchenyi Társulat alapítására?

A Széchenyi Társulat megalakulása égető nemzeti kulturális szükség volt, mert a magyar nyelv védelmének és terjesztésének elhanyagolása immár nemzeti veszedelemmel fenyegetett. A vármegye 307 községből csak 152-ben beszélt a falu többsége a magyarnyelvet, ott pedig a hol a magyar elem kisebbségben volt, bele asszimilálódott a nemzetiségi romboló áradatba. Es ezen asszimiláció rettenetes arányokat öltött s nyomában járt a nemzetiségi öntudat megerősödése. Dákórománia képzeletbeli határai arányosan toldódtak ki s 1882-ben, az alakulás évében már Tokajnál állott Románia határa.

Ekkor lép fel berenezei Kovács Lajos a mentő gondolattal, alakítsunk egy magyar nemzeti kulturát terjesztő és védő társulatot. Az eszmét az 1882. évben tartott társadalmi híres eszmecserek alkalmával beszélték meg. A megbeszélésekben részt vettek: berenezei Kovács Lajos az indítványozó, Csomay Imre, Jandrisics János, Hehelein Károly, Sarmaságh Géza, Tabajdi Lajos, Rácz István és Vozáry Gyula mindmegannyi lelkes magyarok.

Julius 11-én már megtartották az előkészítő gyűlést, melyen Domahidy Ferenc főispán elnökölt s megjelent azon az európai nagynevű későbbi biboros püspök dr. Schlauch Lőrincz. December 28-án pedig a Társulat a vármegye magyar népének örömrivalgása között meg is alakult, diszelnöke a püspök,

elnöke a főispán, igazgatója berenezei Kovács Lajos, titkára Csomay Imre lett.

Es rögtön megindult a lázas munka. A jelszót: „Legyen a hazának minden lakosa a magyar államiság hive és tudjon magyarul” visszhangozta az egész vármegye, az egész ország. Kovács Lajos, ez a lelkes és nagytehetségű ember, aki a nagy Széchenyinek volt belső és szeretett munkatársa, jobb keze, szóval, hírlapi czikkével, példával agitált, buzdított, gyűjtött, dolgozott.

Százakra menő tagokat gyűjtöttek, vidéki választmányokat szerveztek, amelyek lobogtatták kúnt a zászlót, ám a jövedelem 2000—2400 forintnál többet nem tett ki. Ily összeggel eredményes, széles medrű munkát nem lehet végezni. Több és biztosabb pénz kellett.

Reá gondoltak a vármegyei pótadóra. 1885. szeptember hó 12-én egybegyűltek a Széchenyi Társulat összes tagjai a nagykarolyi vármegyei székházban, dr. Schlauch Lőrincz püspök fényes beszédét mondott az ügy érdekében, gróf Károlyi István pedig megtette az egy százalékos pótadó indítványát. Az őszi közgyűlés egyhangú lelkesedéssel adta meg a kívánt összeget, sőt 1888. május 3-án a megyének minden községét kötelezte a gyermekmenhelyek felállítására. Ma 109 ilyen működik.

Folyt. köv.

MOLDOVÁN JENŐ
KÉZMŰ- ÉS DIVATÁRU-ÜZLETE
SZATMÁR, DEÁK-TÉR

Előre haladt idény miatt *mélyen leszállított árak.* Posztók és barchetekek beszerzési árban, színes, crém és fekete szövet, batisztok nagy választékban. Vászón és kanavászokban gyári raktár. Női és férfi *fehértanűiek*, ing, gallér, kézelő, harisnyák és minden más cikke a legolcsóbb árban.

lás. Felekezeten az állam, hitetlen a tudomány, kereszténytelen a kormányzat. *Pedig a többség sem nem vallástalan, sem nem erkölcstelen, sem nem pogány, hanem katolikus.*

De a többség, a katolikus többség nem számít. Miért? *Mert öntudatlan, mert szervezetlen, mert széthúzó, mert télen.*

Katolikus testvéreink! Egyetlen nagy hibánk van s ebből fakad gyengeségünk, nyomoruságunk, másodrangu szerepünk szt. István, szt. László országában. *Nem tartunk össze. Nem cselekszünk katonásan vezényszóra, egyformán, egyszerre.* Nem ismerjük egymást, nem tudjuk tennivalóinkat, a közelebbi, a távolabbi célokat, a módokat, az utakat, amelyek hozzávezetnek. Nem segítjük egymást, hogy el ne tiporhassanak közülünk senkit, nem védjük egymást, hogy igazságtalanság ne essék senkin.

Ezen akarunk változtatni a jövőben, katolikus testvéreink! Egyesületet szerveztünk mindannyiunk számára. Férfi, nő, szegény, gazdag részt vehet ez egyesülésben. Sokan, tíz, husz, százezren, valamennyien, mind a tízmillió összeadjuk filléreinket, mindegyikünk egy koronát évenként, hogy magunknak egy hatalmas várat építhessünk, a *Katolikus Népszövetséget, vagyis minden katolikus egyesületét.* Ez a Katolikus Népszövetség lesz hivatva megteremteni a katolikusok régi egységét. Egy táborba, egy csatorba állít mindenkit. Betanítja a katonáit a hadviselésre a gazdasági és politikai életben. Füzetekben, ingyenes röpiratokban esetről-esetre figyelmezteti a katolikuságot a tennivalókra, kijelöli az időt, amikor, a módot, hogy hogyan kell minden katolikusnak sikra szállni ugyanazért. Így azután fog eredményt elérni a katolikus társadalom, így nem fogja többé a türelmes és néma bárány szerepét játszani, hanem vezetni fog, mint ahogy többségénél fogva igazság szerint vezetnie is kell.

Katolikus testvéreink!

A Katolikus Népszövetség f. évi január hó 26-án d. u. fél 3 órakor a fővárosi Vigadóban tartja *diszgyűlését.*

Beszédet fognak tartani hozzánk: *Bakovszky* István a képviselőház alelnöke, a Népszövetség elnöke; *Prohászka* Ottokár dr. püspök, a Népszövetség alelnöke; *Szentiványi* Károly vezérigazgató; *Zboray* Miklós országgyűlési képviselő, a Népszövetség alelnöke. A diszgyűlésen részt vesznek az összes budapesti egyesületek.

Testvérek! A magyar katolicizmus ez ünnepén legyetek ott mindannyian. Jöjjetek velünk együtt érezni, tanulni, lelkesedni. — A népszövetségi diszgyűlés legyen mindnyájunk ünnepe.

A viszonzlításra 26-án.)*

A Kath. Népszövetség kormányzótanácsa.

Boldogemlékü Hám János halálának ötvenedik évfordulóján.

Irtá: **Bodnár Gáspár.**

Tegnapelőtt, hétfőn, folyó hó 20-án, *mikor gyászmisére hívólag szólalt meg székesegyházunk messze zugó öreg harangja . . .* eszembe szökött, ime *ötven* észtenedeje, hogy a nagy püspök, a szentéletű ember behunyta szemeit.

Igen, eszembe szökött a nagy éjszaka

*) Aki a Népszövetségbe be óhajt lépni, egész nap jelentkezhetik a Népszövetség irodájában, Szentkirályi-utca 28., II. 17.

emléke, (az 1857. év december 30-ika szerda) mikor a szent aggastyán a végvonaglás legkisebb jele nélkül, Biró kanonok karjaira hajolva szeliden — elszenderült.

Talán ez az ötven éves mesgye, mely Hám püspök halálától mostanig vágódott . . . jogosulttá teszi ezt a kis visszaemlékezést . . . a szent férfiú *haláláról* és a nagy temetéséről.

Az 1857. év december 27-én, szent János napján még misézük. Végzi napközben is szokott imádságait. Életrendjétől egy hajszálnyira sem tér el.

Estenden nyugalomra vonul. Mikor azonban elérkezik a fekete éjféli . . . felkél ágyából. Kezébe égő gyertyát vesz és a közeli szobában alvó udvari papjához megy.

A beteg püspöknek teát akarnak készíteni. De nincs már reá szükség. Az *aktuarius*, aztán Biró kanonok, gyóntatója Obermayer kanonok veszik észre, hogy a püspök köpenyével fedve, a pamlagon ülő helyzetben . . . szemeit égre emelve, karjait kitérve . . . halkán sóhajt . . . majd a szállani készülő léleknek nagy mélységével lassan mondja:

— *Én jó Istenem!*

És a szent aggastyán lelke, minden nehezebb vonaglás nélkül . . . Istenéhez száll.

Éjféli egy óra volt. A székesegyház tornyában megszólalt az öreg nagy harang. Bus sirással kísérte az éj csendjében messze zugó érczet a haldoklók csengettyűje . . . a *halál-váltó.*

A városban figyelmesek lettek az öreg harang zugására. Még az éj folyama alatt el is terjedt a szomorú hír, hogy:

— *Hám János nincs többé!*

Sokan siettek a püspöki palotához, leverten és mély megindulással győződtek meg a valóságról.

. . . Egy vendéglőben csendesen szórakozó polgárok hallják, hogy harangoznak. Nyomban kapják a hírt, hogy a nagy Hám kiszendvedett. Erre egy református polgár feláll és így szól társainak:

— *Uraim, hagyjuk abba a játékot, mert városunknak nagy halottja van.*

És az összes vendégek távoztak a vendéglő helyiségéből.

Mikor pedig az éj mulóban volt és a felkelő nap első sugarait hinté a városra . . . a lakosság összesége nagy, mélységes gyászra ébred.

A házakon immár gyászlobogók lengenek és hirdetik a nagy veszteséget, mely nemcsak Szatmárt, de öt vármegyét, az egész Egyházmegyét érte.

A holttest a keménypa mlgon marad, melyen a szent életű püspök kilehelte lelkét. Ahol életben vetkezett aludni szokott . . . jobban mondva imádkozva szenderegni.

Innen felvéve ágyba helyezték és egy másik terembe vitték. Aztán felboncolják és bebalzsamozzák. Szívét külön hamvvederbe tevék. A testet fa és azzal együtt érczkoporsóba helyezték . . .

A püspöki palota disztermében állítják fel a ravatalt. Ott feküdt tehát a nagy Hám főpásztori teljes ornátusban nyolczadnapig. Szeretett klerikusai, papjai felváltva imádkoztak ravatalánál. A hivek, a más vallású polgárok is valóságos bucsujárásként zárandokoltak a nagy halotthoz. Ájtatos asszonyok olvasókat, érmekeket, képeket hoztak magukkal, hogy azokat a boldogult főpásztor testéhez vagy arcához érinthessék. Anyák kis gyermekeiket vezették

fel; karjaikra emelték, hogy még egyszer láthassák a szent életű püspököt. Mások kérvették egy kis részecskét ruhájából, néhány szálat rövidre nyírott hajából.

1858. január 7-én csütörtöki nap temették. Kemény tél, csikorgó hideg dermeszté meg a természetet. De ez mit sem tett. Rengeteg nép gyűlt össze a végtiszességre. Az egész egyházmegyéből itt volt, aki csak tehetett . . . sietett a temetésre. Szatmár városa meg éppen hatalmas módon adott kifejezést mély és őszinte gyászának.

Öreg, zugó harang hívta a hiveket most . . . ötven év után gyászmisére . . .

Talán kevesen tudják már most Szatmáron a hivek közt, miért zug a harang? . . .

Imádkozzunk tehát most . . . Adj Uram örök világosságot!

A mult évi máramarosi botrányhoz.

Ajánlva a „Máramaros“ című hirlap t. olvasóinak.

— Irtá: **Arakszyn.** —

(Folytatás.)

II.

A „Máramaros“-beli gyűlölködő cikksorozat, melynek czime „Az új syllabus“, abból az alkalmából iródott, hogy X. Pius ő szentsége a mult év július hó 4-én, nehogy egyes téves nézetek, melyek számos katolikus egyházi írók munkáiban egyre sürűbben kezdenek megjelenni, mindjobban terjedjenek az egyház hivei között s veszélyeztessék az igaz hit épségét és tisztaságát, jónak látta az illető Congregatio által kiadni egy Decretumot, mely 65 pontba foglalva felsorolja azon tétéleket, melyek ellenkeznek az isteni kinyilatkoztatással, az igazsággal. Ezt a Decretumot tavaly Syllabus névvel kezdték jelelni, noha Syllabus eddig egy van, az, melyet 1864-ben boldog emlékezetű IX. Pius adott ki.

Erről a Syllabusról irt cikksorozatot dr. Pap Tibor, de írását oly sürűn telerakta gorombaságokkal, az Egyház elleni szidalmakkal, gunynyal és ellenséges, szenvedélyes kifakadásokkal, de legfőképp hamis állításokkal, legtöbb helyen a rágalmaktól sem riadva vissza, hogy hasonló gorombaságokat és dühös vádakat csakis igen ritkán olvashat valaki. Hogy az egyház visszafordítani iparkodik az emberiség haladását, hogy az egyház ellenszenvez a tudományok fejlődésével s azt magára nézve veszedelmesnek tartja, a római egyházban a sötétség szelleme uralkodik, stb. effélék azok a kedvességek, melyekből minden 4—5-ik sorában lehet egyet találni a különben kitérő tollal megirt cikkeknek. Nem is éppen a Syllabussal való fejtegetésre állított foglalkozás tehát itt a baj, mint inkább az a sok hamis kijelentés, melyek fejtegetései közben előfordulnak. Mi alább röviden ezek mindegyikével foglalkozni szándékozunk.

Hogy ez így történt, vagyis hogy a „Máramaros“ hasábjain ez a példátlanul piszkolódo cikksorozat tudott megjelenni, abban nem egy olyat találhatunk, ami szerfölött felötlő. Ilyen felötlővé teszi a dolgot legelső sorban a szerző egyénisége.

Czikkiró ugyanis, a mellett, hogy igen szellemes, igazán nagy tudású és magas műveltségű férfiú, aki a közügy szolgálatában értékes tevékenységet fejt ki, egyszerűsmind azokból a finom, kellemes és szimpatikus uri emberekből, szelid és konciliáns, simulékony temperamentumokból való, aki-

ket rendesen mindenki szeret. Ő vallási türelmetlenségnek eddig még soha sem adta jelét távolról sem s róla senki sem gondolta volna, hogy ez valaha dühös cikkeiben neki fog rontani a katolikus egyháznak. Cikke olvasásánál az ember elképedve csak azt mondhatta magában: hát ezt a jó urat meg ugyan mi lelte?

Épp ilyen érthetlenné teszi az itt tárgyalt cikksorozat megjelenését magának a lapnak, a „Máramaros“-nak addig követett iránya is. Mert bár a múltban az ötvenedik év fele járó „Máramaros“ állandóan és kizárólag protestáns kezében volt s mint ilyen, teljesen felekezeti jelleggel is birt és félreismerhetetlenül, szinte bevallottan protestáns egyházi érdekeket szolgált, mikor mintegy másfél évvel ez előtt a „Máramarosi Lapok“ kitűnő szerkesztőjének halála után ezzel a lappal egyesült, új utra látszott lépni, hogy most már mint általános érdeklődésre számot tartó, hetenkint kétszer megjelenő s hozzá tehetjük, hogy igazán mestertelleg szerkesztett és tekintélyes vidéki hirlap működjék. Igen felöltő tehát az, hogy egy ilyen régi, komoly, tekintélyes, mondhatnánk előkelő vidéki politikai lap, mint a „Máramaros“, mely annyi hasznos szolgálatot tett már a közjónak évtizedek óta, arra engedí magát ragadtatni, hogy hasábjain komisz vádakkal, hazug gyalázásokkal ront neki a katolikus Egyháznak.

Más elbirálás alá esik, ha teszi ezt egy egyházi szakközlöny, nem volna azonban szabad tennie azt a „Máramaros“-nak, mint a mely társadalmi és politikai hirlap és mint a melynek előfizetői is tulnyomólag amugy sem református vallásuak, hanem bizonyára sokkaljinkább katolikusok, tekintve Máramaros vármegye lakosságának vallási számarányát.

Mindezek szerint valóban botrány volt tehát az az eset, melylyel a jelen sorok foglalkoznak, a szónak teljes értelmében vett és ki nem menthető valóságos irodalmi botrány a „Máramaros“ hirlap és a cikkely szerzője részéről, aki pedig egyszersmind épen szerkesztője is a lapnak. Már bizony a vallási türelmetlenségnek ilyen foku s ilyen alakban és ilyen körülmények közt történt megnyilatkozása az olvasó közönség izlését csakis sértheti, kinosan érintheti.

Mi nem akarjuk tanítani a doktor urat, én nem mondom, hogy okosabb ember vagyok nála, sőt nagyon szívesen elismerem, hogy az igazgató ur tizszer okosabb mint én, de azért be bírom látni a következőket, a mit ő úgy látszik, nem bír belátni. — A miért valaki nem katolikus, azért nem muszáj gyűlölni a katolicizmust. Ugy gyűlölni! Ha pedig gyűlöli is, szükségese-e, szabad-e, illik-e ilyen durva módon nyilvánosságra hozni ezt a gyűlöletet, illetőleg gyaláznai a katolicizmust teljes ezinizmussal egy lapnak hasábjain, pláne a nélkül, hogy arra ok vagy alkalom volna. Hiszen azt kérdezhettük tőle: ki bántotta az urat? Ez olyan ezinizmus, melyből nem csak a jó izlés hiányára, de szinte akár arra is lehet következtetni, hogy az illető a tisztesség követelményei iránt nincs eltelve valami fanatikus rajongással.

Főképen pedig, bár beláthatná a jogtanár ur, hogy igen rossz munkát végez, mikor a katolikus vallás gyengítésén fáradozik, mely nehéz helyzetekben kincse az embernek: vigasztalást és reményt ad a szenvedőnek, erőt a csüggedőnek, megtanítja a lelkeket önzetlenségre és lelkiismeretességre. . .

III.

A katolikusok iránti gyűlölködésnek illetően nyilváníthat, tehát a mi illeti azt, mondhatjuk, nem volt ez divat korábban a „Máramaros“-nál, — de annál inkább divat kezd lenni legujabban. A legnagyobb tapintatlanság az, roppant izléstelenység. a mit ez az ujság egy idő óta hétről-hétre, vagyis jobban mondva hetenkint kétszer elkövet és megkoczkáztatni képes, mikor is írásainak tenorja ugyszólván az, hogy a vallásos érzület a legnagyobb átok az emberiségben. Szegény Istenben hívő olvasóját ilyenekkel bosszantja és botránkoztatja ez a lap.

Legutóbbi karácsonyi cikkében a felett kesereg, hogy a vallásos érzület csak nem akar kivesszni az emberek lelkéből. Az évfolyam legutolsó számának vezéregykeke viszapillantást vetve az évre, ismét a „felekezettel“ bajlódik, ezeket szidja, említ felekezeti harezot, klerikális klikkeket, kereszténytelen csoportokat, a gyűlölet fekete zászlóját, stb. de felemlíti újra az Uj Syllabust is mint „harezai riadót a tudomány ellen.“ Az ujévi szám ünnepi cikke pillantást vet előre s ennek során felekezeti antagonizmusról vádol, melyről azt mondja hogy mint legsulyosabb csapás nehezedik a nemzetre.

S ha mi most visszatérünk arra a cikksorozatra, mely még a múlt év augusztusában jelent meg és most, hónapok mulva, ilyen kissé régi dologgal foglalkozunk, ez nem egyébrét történik, mint hogy a „Máramaros“ karácsonyi, év végei és ujévi számaiban megjelent közlemények, inkább kihoanások élénken felidéztek emléket a dr. Pap Tibor-féle piszkolódó cikksorozatnak s ennek bizonyos aktualitást adott a „Máramaros“ legfrissebben tanusított eme magatartása, előttünk pedig a részéről szerzett kellemetlen tapasztalatok azt tették világóssá, hogy még érdemes viszatérni a gyalázkodó cikksorozathoz, s még mindig érdemes foglalkozni vele, mely kissé régi, de ismét aktuális. Legfőképen pedig mikor az év elején visszagondoltunk a „Máramaros“ múlt évi szereplésére, szemünk előtt a jelen sorok irásánál az lebegett, hogy ha már el is mult az esztendő a nélkül, hogy valamely arra hivatott sajtó-organum kissé részletesen foglalkozott volna a dr. Pap T. cikksorozatával, e nélkül ne kezdődjék legalább az esztendő. Ennek során különben is olyan dolgok kerülnek cikkükben tárgyalás alá, melyek mindenkor, állandóan aktuálisak. Ajánljuk azért jelen szerény sorainkat, melyekben a dr. Pap Tibor által az egyház ellen felhozott hamis állításokra szándékozunk felelni, a „Máramaros“ ezimű hirlap t. olvasói közül mindazoknak a figyelmébe, a kik szeretik az igazságot és ismerik a törvényt, hogy „audiatur et altera pars.“

(Polyt. köv.)

HIREK.

Uj törvényszéki elnök. Ő felsége a király kügyi Virágh Béla nagyváradi kir. ügyészt Fehértemplomba törvényszéki elnökké nevezte ki. A kiváló tehetségű fiatal törvényszéki elnök, fia Virágh Lajos nagybányai áll. anyakönyvvezetőnek.

Főorvos jelölés. A dr. Németi Samu halálával megüresedett Ugoesa vármegyei tiszti főorvosi állásra az egészségügyi bizottság első helyen jelölte dr. Morvay Lajos tiszáninneri járási orvost, másodhelyen dr. Egry Károly szatmári járásorvost, harmadik helyen: dr. Üveges János huszti járási orvost és negyedik helyen: dr. Kraemer Lipót nagyszöllősi városi orvost.

Hymen. Juhász József terebesfejérpataki kincstári tanító jegyet váltott Máramaroszigeten Nazdr. w. czky Julia kisasszonnyal. — Szabó Károly nagykarolyi pénzügyigazgatósági irodatiszt eljegyezte Pusztateremen Gájássy Sándor uradalmi erdész leányát, Idát. — Solyom Ferenc nagybányai ref. kántor jegyet váltott Szász József nagybányai polgár, városi bizottsági tag leányával, Mariskával. — Sasvniczky Antal felsőpápai gk. tanító jegyet váltott Szücs János ungvári utmester leányával, Erzsikével.

Elnökváltozás. A nagysomkúti Kereskedelmi bank elnököket cserélt a menyinyiben a volt elnök Simon Sándor helyett az elnöki tisztet dr. Keresztszeghy Lajos szatmári ügyvéd, az alelnöki tisztet pedig dr. Péchy Péter járási főszolgabíró vállalta el.

Oltáregyleti-estély Nagykarolyban. Még december végén rendezte az oltáregylet II. felolvasó estélyét, a melyen Pallmann Péter kegyesrendi tanár beszélt. Sikolya István joghallgató gyönyörűen szavalt. Bartha Nellike monológot adott elő és a nagykarolyi urak zenekara gyönyörködtette a közönséget kedves játékaival. Jan. 26-án ismét estélyt renuez az Oltáregylet, a melyen a Nagykarolyban is jól ismert Tóth Miczi k. a. monológot fog előadni. Tóth József, képezdei tanár, a ki már több ízben elragadta a nagykarolyi közönséget szónoklataival, az előadás megtartására vállalkozott. — Fülöp Margit ismert nevű énekesnő solo éneke és dalkar négyes kara a művészi oldal kidomborítására kértettek fel. Madarassy Istvánné főszolgabíróné könnyed csevegéssel fogja a közönséget meglepni. Az Oltáregyletnek kilátása van, hogy Budapestről a messze földön híres Farkas Edith alapítványi hölgy megtisztelti megjelenésével és előadásával. — A kiváló atrakezió máris izgalomba hozta a nagykarolyi közönséget.

Nemeslelkű jótékonyság. Gyöngéd és szivetboldogító meglepetésben volt részök a mátészalkai róm. kath. híveknek e hó első felében, midőn arról értesültek, hogy méltóságos és főtisztelendő Pemp Antal kanonok, alapítványi pénztári gondnok ur, mint más években, ugy ez évben is, a hitközség kölcsönének törlesztésére ismét 200 koronát adományozott. A jó Isten bőséges áldása legyen a nemeslelkű adományozón, kinek kegyességéért ez uton is hálás köszönetet mon-

Mindennemű üveg-, porcellán-, lámpa- és tüköraru legjutányosabban beszerezhető az ujonnan berendezett

Greguss és Chrapáry czég

üzletében Szatmár-Németi, Deák-tér 2. szám, (a városház mellett.)

danak a hitközség nevében: *Vadász* Ágoston róm. kath. plebános és *Ilosvay* Endre világi elnök.

Gyászhir. Özv. *Csernek* Sándorné, szül. *Valkovszky* Ottilia hosszas szenvedés után, életének 73-ik évében a máramaros-megyei Oroszkőn elhalt. — *Sternberg* Géza dr. nagykarolyi közoktatói főorvos neje, szül. gyömörői *Aldor* Nelli 37 éves korában elhalt.

Áthelyezett tanítónő. A vallás és közoktatási miniszter *Bodnár* Margit dombói állami elemi iskolai tanítónőt az ógyallai állami elemi iskolához helyezte át.

Joggyakornoki kinevezés. A debreczeni kir. ítélőtábla elnöke dr. *Bodoky* Zoltán bírói lakos végzett joghallgatót a debreczeni kir. ítélőtábla kerületébe díjazott joggyakornoknak nevezte ki.

Kölcsey estély Nagykarolyban. A nagykarolyi Kölcsey-egyesület f. hó 16-án tartotta ezidei első felolvasó estélyét. Az estélyt *Cseh* Lajos alelnök nyitotta meg. Ezután *Váczy* Ilona játszott zongorán. A már előre kiutaltványozott esokrok többet ígértek, mint a mennyit adtak, mert játékaiból nagyon is hiányzott a művészi finomság. — Talán csak hitsorosainak köszönheti, hogy megújrázták. Annál szebb és tartalmasabb volt dr. *Kovács* Dezső ügyvéd felolvasása. Egy szolgabíró a XVIII. században. Szellemes és remekül kidolgozott felolvasása igazán legnagyobb díszére vált a Kölcsey-egyesületnek. — Dr. *Krudy* Aladár (Budapestről) ezimbalom játékaival elbájolta a közönséget. A hallgatóság nem talált elég magasztaló szavakat a tüneményes szép játék bírálatára. *Krudy* megmutatta, hogy mit lehet elérni és mit tud a művész produkálni a ezimbalom játékkal. A „Karperecz“ vígjátékkal gyönyörködtették ezután a közönséget. Röviden kiemeljük *Pap* Béláné és *Algay* valamint *Kacsó* Mariska szereplését, kivált *Papp* Béláné játéka lepelt meg bennünket természetes művészi jellegével bár tőle már megszoktuk ezt. A Kölcsey-egyesület felolvasó estélye méltó versenytársa lett Nagykarolyban a művészi és tartalmas estélyeiről a vidéken is ismert Oltáregyesületnek, és csak is *Klaeskö* István kegyesrendi tanár fáradtságot nem ismerő buzgalmanak köszöni a Kölcsey-egyesület, hogy felolvasó estélye az Oltáregyesület művészi színvonalát elérte.

Áthelyezett tanító. A vallás közoktatási miniszter *Muth* Gyula feketebátori állami elemi iskolai tanítót a tiszaujlaki állami elemi iskolához helyezte át.

Gyakornoki kinevezés. A nagykarolyi pénzügyigazgatóság *Cseh* Gyula szatmári lakost a szatmári kir. adóhivatalhoz díjazott gyakornoknak nevezte ki.

Áthelyezés. A debreczeni kir. ítélőtábla elnöke *Varga* József huszti kir. járásbírói átalakító díjnokot a halmi kir. járásbíróhoz helyezte át.

A vármegyei közigazgatási bizottságban jelenti *Bodnár* György tanfelügyelő, hogy a közoktatásiügyi kormány több községi s felekezeti iskolai tanító részére fizetési-egészítést és a korpótléket engedélyezett. A

többek között a nagykarolyi róm. kath. tanítók részére 600 korona korpótléket; a ref. iskola tanítói részére 1924 korona fizetési-egészítést; a nagykarolyi oth. izr. iskola és státság-quo iskola tanítói részére 1300 korona fizetési-egészítést. A vármegye felekezeti iskolái részére engedélyezett fizetési-egészítés összege 11067 koronát, a korpótlék összege 5614 koronát tesz ki. A tanfelügyelő tudomására hozza a bizottságnak, hogy a nemzetiségi aspirációk és a szociális mozgalmak elleusulyozására felterjesztést intézett a vallás- és közoktatásiügyi miniszteriumhoz 93 új népiskola létesítése tárgyában.

Váltóhamisító gavallér. *Vojnarovits* Sándor volt főispáni titkár a múlt év folyamán mintegy 2700 korona értékű váltót hamisított dr. *Soós* Zoltán és *Fekete* Pál budapesti hivatalnokok nevére, megkárosítván vele a szatmári Népbankot 400, a nagykarolyi Takarékpénztárt 1500 és a nagykarolyi Kereskedelmi Bankot 800 koronával. A rendőrség *Vojnarovits*ot már hónapok óta körözi, de hollétét eddig nem sikerült megtudni s így f. hó 14-én nem kerülhetett bírái elé.

Uj fegyverraktár. A kassai 6-ik hadtestparancsnokság felhívta a várost a mai szükségletnek megfelelő modern fegyverraktár építésére. A tanács megbizta a mérnöki hivatalt a megfelelő terveknek 30 nap alatti elkészítésére.

Kismajtényban nem lesz vasuti állomás. Szatmármegye közönsége felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez, hogy a kismajtényi vasuti állomás 1908. július 1-től kezdve szüntettessék be és helyette a régi állomástól két kilométernyi távolságra „Nagy-majtény“ elnevezéssel új állomás létesíttessék.

Meghívó. Az 1908. évi február hó 2-án, Vasárnapon, a Royal szálló termeiben, a „Budapesti Katholikus Kör“ segélyalapja javára rendezendő zártkörű katolikus bálra. Jegyek csak e borítékos meghívó előmutatása mellett, egy koronás táncosjegyek pedig utalványra, vagy rendező bizottsági tag ajánlatára válthatók a bál irodájában (IV. Molnár utca 11.) naponként délután 6—7-ig, január hó 30-án, 31-én, február hó 1-én és 2-án egész napon át, a bál estéjén pedig a pénztárnál. Személyjegy 10 kor. Jegymegváltásokat és felülfizetéseket, tekintettel a jótékony célra, köszönettel fogadnak és hírlapilag nyugtáznak. Kezdeté este 9 órakor.

Uj lap. Nagybányai Hírlap ezimen új társadalmi és szépirodalmi lap indult meg Nagybányán. Felelős szerkesztője dr. *Ajtai* Nagy Gábor, főmunkatárs *Jeney* Gyula. Megjelenik minden héten vasárnap.

Az önálló Szatmárhegy. A belügyminiszter, tekintve a Hegynek önálló jelentőségét, elrendelte, hogy azt, mint a törvényhatóság területén levő, külön lakott helyet, többé ne Szatmár-Németi gyűjtő néven, hanem önállóan Szatmárhegy-nek nevezzék, amint azt az állami törzskönyvbe maga a belügyminiszter is így vezette be. Erről az önállósításról a tanács a hegyi kapitányi hivatalt, a várost és a hegyi s rézteleki összes egyházi hatóságokat arról értesítette, hogy hivatalos irataikon ezután a hegyet e néven nevezzék. (Ugy véljük, hogy

a névönállóság mellett Szatmárhegyre kinéz egy kinéz egy kis adó-önállóság is!)

Gazdasági előadások Szatmáron.

A G. E. O. Sz. kezdeményezésére a Szatmármegyei Gazd. Egyesület február hó 8-án és 9-én, a kassai gazd. akadémiai tanárai közreműködésével, magasabb színvonalu gazd. előadásokat rendez, melyekre ezuton is felhívjuk gazdáink figyelmét.

Az oroszok új időszámítása. Oroszország nagy ujítás előtt áll. Megszűnik az orthodox időszámítás és ott is életbe lép a Gergely-féle naptár. Mint ugyanis Pétervárról jelentik, a juliáni naptár reformmunkálatainak előkészítésére kiküldött és Konstantinovic Konstantin nagyherceg elnöklete alatt működő bizottság a napokban befejezte tanácskozásait és a reformra vonatkozó javaslatait felülvizsgálat céljából a szent szinódus elé terjesztette. A reformjavaslat jelentősebb részében oda irányul, hogy a mostani 1908. évi február hónap 13 nappal megrövidíttessék, hogy ilyen módon 1908. évi márczius hó 1-től kezdve az orthodox időszámítás a Gergely-naptár időszámításával teljesen megegyezzen.

Közgyűlés. A nőegylet f. hó 26-án vasárnap délután 3 órakor a városháza nagytermében tartja évi rendes közgyűlését, melyre a tagokat és a közönséget tisztelettel meghívja az elnökség.

Ellopott halastó. Ezen a szenzációs ezimen a hét folyamán az a hír járta be az összes fővárosi lapokat, hogy városunkban ismeretlen gonosztevők a Kossuth-kertben levő halastavat egy éjjel lecsapolták és a benne levő több ezerre menő pisztrángot ellopták. A városnak néhány ezer korona kára van. A Kossuth-kertben igaz, hogy van egy kis tavaeska, de abban emberemlékezet óta csak békák kuruttyolnak a melegbb idők beálltával. Eleven pisztráng Szatmár városát aligha látta valaha. A fővárosi lapok vaia-melyik buzgó tudósítójának bizonyára nem volt semmi érdekes megírnivalója, s humoros kedvében vizezet akart faragni a szegény pisztrángokból.

Uj szövetkezet. Haluskay Orest és Nagy Endre lelkeszek kezdeményezésére a máramarosi Hosszmezőn hitel és fogyasztási szövetkezet alakult. A szövetkezet 166 taggal már meg is kezdte működését. Kívánatos volna, hogy intelligens elem egyetértő jó példáját a nép is minél szélesebb rétegében kövesset

Záródik a vadászidő. Még csak ez a hónap áll vadászok rendelkezésére s aztán beáll az általános vadászati tilalom s jó hosszú időre szegre akaszthatják fegyvereiket. Foglyot, fácskát már nem szabad lőni, csak a nyul, őz és szarvas lövése van megengedve.

Meghívó. A Szatmár-Németiben 1908. február hó 1-én *Domahidy* Sándor védnöksége alatt a Pannónia szálloda termeiben az ev. református egyház orgona alapjának javára rendezendő Protestáns-bálra. Személyjegy 4 kor. Családjegy 10 kor. Karzat-jegy 4 korona. Kezdeté este 9 órakor. Jegyek előre válthatók *Huszár* Aladár ur könyvkereskedésében. A meghívó kívánatra előmutatandó. Felülfizetéseket köszönettel fogadunk.

Megjelent a PÁZMÁNY KÉPES NAPTÁR AZ 1908. ÉVRE.

Kapható a Pázmány-sajtó könyvnyomdában Szatmáron. Ára 60 fillér. Tömeges megrendelésnél kedvezmény.

Mindenki fizessen pótdót. Az állami és törvényhatósági köztisztviselők, tudvalevőleg nem fizetnek községi adót. Kolozsvár város törvényhatósága azon elvből, hogy a polgárok az adózásban is egyenlők legyenek, feliratot intézett a képviselőházhoz, kérve, hogy a küszöbön levő adóreform során olyan törvényes intézkedés történjék, hogy a községek jogositva legyenek az állami és köztisztviselőkre is községi adót kivetni. Ezt a feliratot pártolás végett megküldte a vármegye törvényhatóságának is.

A szatmári keresztény szociális egyesület f. hó 26-ára tervezett tisztviselő választó közgyűlését Zahoránszky István id. elnök gyöngékedése miatt február hó 2-án tartja meg.

A szatmári építőiparosok szövetsége f. hó 20-án végrehajtó bizottsági ülést tartott, melyen elhatározták, hogy a szövetség évi rendes közgyűlését előkészítendő, a szakcsoportok külön-külön ülést tartanak. És pedig az asztalosok 26-án, a kőművesek 27-én, az ácsok 29-án, a lakatosok 29-én, a festők 30-án. A szakcsoportok gyűléseit a bizalmi férfiak fogják összehívni és valamennyi gyűlésen a szövetség részéről Polonyi Albert titkár fog hivatalos előadó lenni. Tervbe lett véve még a szövetség új alapokra való fektetése is.

Talált pénz. A nagyszöllősi Feketehegyen, Spollarits János szőlőjének rigolirozása közben két bögre pénzt találtak, ezüstöt, három féle nagyságban. Hogy mely évből származik és hogy miféle pénz, magyar e vagy idegen, eddig még nincs megállapítva. Mondják, hogy talán Zsigmond király korabeli, ez azonban nem valószínű.

Szives vendéglátás. A mult nap Géri Antal munkás ember késő este Tiszaujlakra érkezett, hol felkereste Huszti Ferencz régi jó ismerősét s tőle éjjeli szállást kért. A házi gazda egykori barátját nem a legszivesebben fogadta, előbb szóváltásba keveredtek, mit a tettegesség követett, miközben a házi gazda a kezeügyében akadt baltát felkapva, vendégét jól helyben hagyta, úgy, hogy a szegény utas jelenleg két eltört bordájával a nagyszöllősi közokrházban fekszik.

Nem jó a fegyverrel játszani. Griga Mihály királyházi lakos a napokban régi pisztolyát próbálgatta, miközben az oly szerencsétlenül sült el, hogy a visszapattanó golyó hasfalát átfurván, a gerinceoszlopban akadt meg. A seb halálos.

A részeg ember halála. A legutóbbi halmi országos vásárra messze vidékről is elmentek jószágért gazdaemberek, hogy új állatállományt szerezzenek be, vagy a régit eladják. Szatmárról is elment Varga József parasztagazda és mikor lovait eladta és helyükbe három új lovat vett, megindult Sárközön át Szatmárra. Mielőtt azonban hazáért volna, utközben erősen bepálinkázott valamelyik koreszmában. Éjfél tájban érkezett Batizra, ahol a Fényes-féle major környékén mély árok húzódik az út mentén. Az éjjeli sötétségben az aznap vásárolt idegen lovakat nem elég biztonsággal hajtotta, ezért a lovak a szekérrrel és kocissal együtt, sebeshajtás közben beborultak a mély árokba és pedig olyan szerencsétlenül, hogy a lovakat hajtó Varga József a szekérről előre esett a lovak közé és az egyik ló rázuhant az árokban. A lovak egy darabig igyekeztek kiszabadulni, de e közben a szerszám a nyakuk körül annyira összegabajodott, hogy rövid idő alatt mind a három ló megdöglött. Másnap reggel a szatmári heti vásárra jövő emberek megrémülve látták a szerencsétlenség színhelyét és nyomban bejelentették az

esetet a szatmári rendőrkapitányságnál, mivel azonban a szerencsétlenség a szatmári határon kívül történt, a rendőrség értesítette a szolgabírókat. A szolgabíró a helyszínére utazott és Morvay Károly vizsgálóbíró és két orvos is kiszállott, minthogy azonban bűncselekmény jelenségei nem forogtak fenn, az ügyesség a büntügyi nyomozást megszüntette.

Manlicher az iskolában. A vallás-és közoktatásügyi miniszter a hadügyminiszterrel egyértelműen elhatározta, hogy a most folyó 1907—8. évi iskolai esztendőben tankezületenki egy-egy intézetben kötelezővé teszi az önként jelentkező növendékekre egész éven át a katonai kiképzést, különös tekintettel a fegyverkezelésre. Tizenkét iskolát választott ki erre a célra a miniszter de megjegyezte, hogy a többi intézetek közül is lehet önként jelentkezni. A jelentkezés tehát önkéntes a szó szoros értelmében úgy az egyénekre, mint a ki nem választott intézetekre nézve, de a jelentkezés egész évi kötelezettséget von maga után. Katonai kiképzésben részesülnek a kiválasztott és önként jelentkezett intézetek VII. és VIII. osztályu növendékei s az ezzel egyenlő rangu másnemű intézetek két felsőbb osztályu tanulói. A miniszter által körvonalozott anyag a következő: A katonai szellem elsajátítása értve ezalatt a katonai erényeket, a fegyelmet, a hazaszeretetet és a bátorságot; a katonai magatartásának ismeretét és tudását; mindazokat az állási, fordulati és menetelési gyakorlatot, melyek kapcsolatban vannak a katonai magatartásával és a fegyver kezelésével; czéllövészet élestelettel szolgálati fegyverrel. A katonai kiképzés idejét úgy állapította meg a miniszter, hogy az a kötelező játékdélutánok helyét fogja betölteni s azokat helyettesíteni. Tehát hetenkint egyszer délután 2—4 óráig. A kiképzés tartama egy iskolai év. A téli idők alatt az iskola területén történik a tanítás részint az udvaron, részint a tornateremben; a tavaszi idő beálltával a katonai gyakorlóterén, illetve a katonai lövölde területén.

Ördöglátó. Komlóson Csorba N., ki a jelekből ítélve ugylátszik elméjében megzavarodott, házában baltával hadonászni kezdett, hangosan kiabálván, hogy a házában levő ördögöket akarja kiűzni. Testvérét pedig — ki a szerencsétlen embert lefegyverezni akarta — eközben a baltával fején igen súlyosan megsebezte.

Tolvaj házaló. A mult nap egy házaló járta be Halmit mindenütt kínálgatva kontár gipsz öntvényeit. Ezen ezimen ment be Varga Mihály gazda házába is. Benyitván a szobába, minthogy senkit sem talált ott, hirtelen kutatni kezdett. Csakhamar talált a szekrény fiókjában 60 korona kész pénzt, s azzal — mint aki jól végezte dolgát — odábbállott. Nem sokáig élvezhette azonban tolvajlása gyümölcsét, mert az indóháznál a csendőrség elfogta.

A legolcsóbb óra és ékszer üzlet **Kepes Dávid** mű-órák és ékszerészénél, közvetlen a Színházzal szemben, nagy raktár mindennemű ékszerekben, órákban. Tajtékeműekben és látszerési cikkekben — a legolcsóbb árak mellett. **Minden óra javítás egy évi jótállással csak 80 krajczár.**

Csak 3 frt 60 kr. Kazinecy-utca 16. szám alatt 3 kilós posta es. jó kuba-kávé. Megrendelhető utánvétellel bérmentve Néhma kávékereskedőnél Szatmár.

Aki jó bort akar inni, az keresse fel a HUNGÁRIÁT. Szives pártfogást kér tisztelettel Weisz Adolf vendéglős.

Farsang alkalmából legolcsóbb beszerzési forrás óra, ékszer, szemüveg és china-ezüst árukban **Szabó Gusztávnál Szatmár, Atilla-utca 1. sz.**

Színház.

Szardán a „Kerülő ut” másodsor, esütörtökön a „Varázskeringő” harmadsor került színre igen szép számu közönség jelenlétében. Az előadás tulsikerültnek épen nem mondható, főleg Tihanyi bájos náthája miatt. Pénteken „Katalint” adták zónában, telt ház előtt.

Szombaton este Henri Bataille „Nászinduló”-jának volt a bemutatója. A darab ismertetésére talán teljesen elég, ha azt mondjuk róla, hogy modern társadalmi színmű, a Bernsteinok iskolájában íródott. A nagy közönség valószínűleg tisztában van már ez új színirodalmi irány mivoltával, mely szakítva a multak hagyományos receptjeivel, békóba veri a fantáziát, a fantasztikus drámai mesék, valószínűtlen drámai alakok torzszülő anyját és kényszeríti a költő szemét és agyát, hogy az eleven, a valóságos élet körében maradjon. Az az ne mondjuk, hogy kényszeríti. Hiszen az új irány bajnokai annyi ujat, annyi meglepőt képesek minden szellemi önprézés nélkül is ez életnek nevezett zürzavarban felfedezni, hogy ez az agyműködés rájuk nem kényszer, de valóságos, gyönyörűsége élvezet. Tehát az életnek egy töredéke az, mit Bataille darabjában látunk, Az a nagy mozgató ereje e földi életnek, melyet közönségesen szerelemnek nevezünk, nem koturnusokban lépdel előttünk, csak a való szürke köntösében, de annyi heroizmussal mégis, hogy éreznünk kell nyomán a nagy katharizist és amikor szerelem meg becsület összeütközik, a megoldást egy sablonos revolvergolyó nyújtja bent, a színpalak között. Ez a befejezése, talán tul csattanós befejezése Bataille „Nászinduló”-jának és mégse merjük tulságosan csóválni a fejünket e sablon miatt, mert érezzük, hogy az a valónak egy nüán-sza és hogy az előzmények, mint adott viszonyok után talán mi se tudnánk más befejezést ajánlani. Legfeljebb a revolver durranását tompitanók néhány árnyalattal a diszkrétebb előadás és a hölgyközönség idegeinek kedvéért. Ez azonban már inkább az előadás, mint a darab kritikájának kérdése. Bataille valószínűleg a mi nézetünkön van.

Az előadásról csak röviden szólhatunk, mert a részletes, bár kívánatos kritikát, amelybe bizony egy kevés kitanító elem is vegyülne, nemcsak színészeink önérzete, de lapunk terjedelme se bírná meg. Azért elégedjünk meg azzal a kijelentéssel, hogy a szokott nivón mozgott. A főszereplők: *Takács M.* (Grace de Plessans) néhol tulságosan szavalt, *Vidor J.* (Roger Lechatelier) tulságosan közönyös és merev, *Tihanyi V.* (Claude Morillot) néha tulságosan együgyű és fél-szeg volt.

A bemutatót igen diszes közönség nézte végig, az egész házat megtöltve.

Vasárnap ugyanez ment, szintén telt ház előtt, amit a közönség részéről elismeréssel kell nyugtatnunk.

Hétfő zónanap. A „Tüskerózsát” játszották, természetesen telt ház előtt.

„Pázmány-sajtó” (Püspöki nyomda) Szatmár.

FÁBIÁN GYÖRGYNÉ

mű- és élővirág-üzlete **SZATMÁR-NÉMETHI, Rákóczi-utca 26-ik szám.** Sürgőnyezim: **Fábiáné.** Telefon-szám: **148.** Ajánl menyasszonyi, bál és névnap csokrok, mell- és fejdíszek, virágkosarak, jardiniere, ünnepi és gyászkoszorúk, Makart rendezetek és díszítményeket. — Cserepes virágokat, szobai dísznövényeket, mindenféle művirágokat és templom-díszítéseket, jutanyos árban.

Árverési hirdetés.

A szatmárnémeti 61. sz. tjkvben foglalt, Széchenyi-utca 13. sz. a. házastelek **1908. évi február 3-ik napján, délelőtt 10 órakor,** a szatmár-egyházmegyei alapítványi pénztár hivatalos helyiségében el fog árvereztetni.

Az árverési feltételek az alapítványi pénztárban, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Alapítványi pénztári gondnokság.

Árlejtési hirdetmény.

A sándorfalusi (u. p. Szakasz, — vonat Károlyi-Erdőd) iskola építkezésnél a mintegy 4000 koronát kitevő ács, kőműves, asztalos munkára, melyek tervezete és költségvetése a sándorfalusi plebánián megtekinthető, **január 31. határidővel** árlejtés hirdettetik. Zárt ajánlatok az esperesi hivatalhoz adandók be **Erdődre.** Főntartatik a jog, hogy munkaadó az ajánlatokból szabadon választhasson. — Szóbeli árlejtés **február 5-én d. e. 10 órakor** tartatik meg Sándorfaluban.

Tüzifa.

Apróra feldarabolt tölgy-törzsek, házhoz szállítva,

fél öle 14 korona;

a Csonkáson átvéve (Szatmár és a Szatmár-hegy között, köves ut mentén) **10 korona.**

NEUSCHLOSZ TESTVÉREK

Szatmár, Deák-tér 7. sz.

Telefon szám 16.

és szájvíz.

Értesítés.

Fogorvosi műtermemet

és lakásomat m. évi november hó 1-én özv. Vajtóné urnó Rákóczy-utcai 24. számú földszintes házába

helyeztem át.

E ház a „Törvényszék“, a vasuti megállóhely mellett, a központi állami elemi iskola tőszomszédságában van.

Készítek **egyes fogakat, teljes fogsorokat, kaucsuk és arany alapon, kívánatra szájpad nélkül is. Arany fogkoronát, gyökér (csapos) fogat. Arany, porcellán, platin és cément tömést.**

Fog- és gyökézhúzás a legújabbban feltalált szerrel **teljesen fájdalom nélkül.** Rendelek d. e. 8-tól, d. u. 5-ig

Albisi BAKCSY DOMOKOS,
orvos-fogorvos.

193.

és szájvíz.

100.000.000 koro-
nát

szándékozunk Magyarországon készpénzben elhelyezni.

RÓTH BANKHAZ

BUDAPEST.

Központ: VI. ker., M. kir. Operaház palotájában.

Folyósítunk:

Törlesztéses kölcsönöket földbirtokra és bérházakra 10—75 éves törlesztésre 3%, 3½%, 4%, 4½%-os kamatra készpénzben.

Jelzálog kölcsönöket II-od és III-ad helyi betáblázásra 5—15 évre 5%-al, esetleg 5½%-al.

Személy és tárcza váltóhitelt iparosok és kereskedők részére, valamint minden hitelképes egyénnek 2½—10 évi időtartamra.

Tisztviselői kölcsönöket állami, törvényhatósági, községi tisztviselőknél és katonatiszteknek fizetési előjegyzésre, kezességi és életbiztosítás nélkül. Ugyanezeknek nyugdíjra is. Értékpapírokra, vidéki **pénzintézetek** és vállalatok **részvényeire** értékük 95%-áig kölcsönt nyújtunk a Magyar-Osztrák Bank kamattába mellett.

Konvertálunk bármely belföldi pénzintézet által nyújtott jelzálogos törlesztéses személy- és váltókölcsönt. Miudennemű bel- és külföldi értékpapírt napi árfolyamon veszünk és eladunk.

Megbízásokat a budapesti és külföldi tőzsdéken lelkiismeretesen és pontosan teljesítünk, mindenkor föltétlen eredménnyel.

Pénzügyi szakba vágó **mindenrealis ügyletet**, a legnagyobb pénzesportoknál levő összeköttetéseinél fogva legelőnyösebben bonyolítjuk le.

Díjtalanul nyújtunk bárkinek szakszerű **felvilágosítást.** (Válaszbélyeg mindenkor melléklendő.)

Bankhelyiségeink Budapesten: **Ó-utca 15. sz. és Lázár-utca 16. sz. alatt vannak.**

367.

2½ üzlet! 2½ üzlet!

20%-ot

megtakarít, ha az újonnan megnyílt

Steinmetz Baruch Fiai

rőfös és divatáru kereskedők

SZATMÁR, Kazinczy-utca 4. szám alatti

üzletében vásárol, ahol minden e szakba vágó cikkek, meglepő olcsó árakban árusítatnak.

Szives meggyőződést és pártfogást kér tisztelettel

STEINMETZ BARUCH FIAI SZATMÁR,

Kazinczy-utca 4. szám.

Az alábbi elsőrangú cégeket a bevásárlásoknál és megrendeléseknél mélyen tisztelt olvasóinknak különös figyelmébe ajánljuk.

Gárdos Ferencz könyvkötő

Szatmár, Kazinczy-utca 6. sz.

Ajánlja ujonnan és a mai kor igényeinek megfelelően berendezett

KÖNYVKÖTÉSZETÉT

a mélyen tisztelt közönség szíves figyelmébe.

KOMÁN JÁNOS kőszörüs-mester
SZATMÁRON

a Központi vámházzal szemben.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséget, hogy

kőszörüs műhelyemet

1907. aug. 1-étől (régi helyéről) az Iskola-köz sarkáról néhány lépéssel beljebb, a püspöki r. k. fiu elemi iskola kerthelyiségébe **helyeztem át.** Műhelyemben borotva, olló, zseb-, konyha- és asztali kések érvágó, köpülőző gépek, valamint bádigos és szabó ollók kőszörülését jutányos árakban vállalom el.

Készítendő munkákért kívánatra házhoz küldök.

A m. t. közönség szíves pártfogását kérve,

tisztelettel **KOMÁN JÁNOS.**

Hirdetések felvételnek

a kiadóhivatalban Szatmár, Iskola-köz.

Kívánatra mérték után bármilyen kivitelű cipők és csizmák is készülnek.

A ki igazán finom, kényelmes, elegáns és tartós honi gyártmányu lábbelit akar vásárolni, az bizalommal fordulhat

Vuja János

-hoz, SZATMÁR, Deák-tér, (Keresztes András féle) aki dusan felszerelt **cipő-raktárában** csakis valódi finom bőrből, a már is világhírű hazai gyárakban cipőket és eszímákat nagyon is versenyképes árak mellett hozza forgalomba és üzletéből minden olcsóbb rendű készítményt a szokásos bőr és talp utánzatokat teljemen kiküszöbölte, és a kinek áruit csinosság dolgában is párját ritkítja

BABAKOCSIK ÉS HINTALOVAK!

Megkezdődött a farsangi vásár!

Óriási választék ujdonságokból, melyek egyedül csak

a Szatmári Bazárban

Kazinczy-u. 10. sz. alatt kaphatók a leggyorsrúbbtól a legizlésebb tárgyak, u. m.: játék, díszmü, rövid, nürinbergi, aczél, tajték, üveg, porcellán és öntvény-árak, grammophonok, fonographok, lemezek és hengerek óriási választékban, mélyen leszállított árak mellett vásárolhatók

BLATNICKY ISTVÁN

SZATMÁR, Kazinczy-utca 10. sz. alatt levő

„SZATMÁRI BAZÁR“-JÁBAN.

MÉRSÉKELTEN SZABOTT ÁRAK!

Automobilok és 3 kerékű triciklik.

Óriási választék francia babákban.

Kocsi tulajdonos urak figyelmébe!

BENYÓ ANDOR kocsigyártó

Szatmár, Kossuth Lajos-utca 12.

(Régi kisváros háza).

Uj kocsikat raktáron tart, ócskákát becserél, lagoonásért és posztóért jótállást vállal.

100.000

lábát tesz tönkre a szűk cipő. Aki ennek ellensége, önmagának meg jó barátja, az rendelni fog izlése szerint cipőt

VALEK JÁNOS cipész mesternél

Szatmáron, Széchenyi-u. 7. (Bölönyi-ház)

a püspöki palotával szemben.

Mindenkinek

saját érdeke, hogy üveg, porcellán és lámpa-árusükségletét..

Oesztreicher Tóbiás

gyári nagy raktárában szerezze be SZATMÁRON, Deák-tér 21. sz. a., és a nagybányai főüzletében.

Ajándék árak:

Tisztelettel tudatom, hogy a farsangi idény alkalmára dusan felszerelt üveg és porcellán üzletemben az árakat tetemesen leszállítottam. — Helyszüke miatt csak a következő tárgyak árai szolgáljon tájékozással:

Valódi karlsbadi 6 személyes étkező készlet	K 14—től feljebb.
„ „ 6 „ teás „	K 6—től „
„ „ 6 „ kávé „	K 5-60-tól „
„ „ 6 „ feketés „	K 5-60-tól „
„ „ „ mosdó „	K 8.—től „
„ „ teás eszéze préselt 6 pár	K 1.90-től „
„ „ kávé „ 6 pár	K 1.90-től „
„ „ feketés „ 6 pár	K 1.50-től „

Csiszolt kristály üvegből különböző díszítéssel Liquörös „ 6 „ K —.95-től feljebb
Vizes készlet 6 személyre K 1.70-től feljebb Talpas üvegtől 6 tányérkával K 1.30-tól „
Boros „ 6 „ K 1.30-tól „ Csigaszervezetű díszes függő lámpa 5.80-tól „

Kiházasítási berendezések és ajándék dísz tárgyak, dus választékban, kivételes előnyökkel kaphatók. **Villamos csillárok** nagy választékban. Házi telephon, villamos csengő és villanyvilágítási bevezetések, valamint javítások jutányos árban, pontosan eszközöltetnek. Villamos égő drbja 60 f. Mindenféle ujdonsági villamos égő kapható.

